

Vergaderjaar 2022–2023

36 309

Wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet financiering sociale verzekeringen en de Invorderingswet 1990 in verband met het afschaffen van de mogelijkheid om schuldig nalatig te verklaren bij het niet of niet geheel betalen van de premie voor de volksverzekeringen

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 29 maart 2023

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, belast met het voorbereidend onderzoek van voorliggend wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen. Onder het voorbehoud dat de in het verslag opgenomen vragen en opmerkingen afdoende door de regering worden beantwoord acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

	blz.
I. Algemeen	1
1. Inleiding	1
2. Probleemanalyse	2
3. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel	3
4. Overgangssituatie	4
5. Ontvangen commentaren	4
6. Financiële paragraaf	4
7. Regeldruk	4
II. Artikelsgewijs	4

I. Algemeen

1. Inleiding

De leden van de **VVD-fractie** hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet financiering sociale verzekeringen en de Invorderingswet 1990 in verband met het afschaffen van de mogelijkheid om schuldig nalatig te verklaren bij het niet of niet geheel betalen van de premie voor de volksverzekeringen. Deze leden ondersteunen het voornemen van de regering om disproportionele effecten voor burgers te voorkomen en de uitvoering van de Algemene Ouderdomswet (AOW) te vereenvoudigen. Zij hebben enkele aanvullende vragen.

De leden van de **D66-fractie** hebben kennisgenomen van de wetgeving die de problematiek rondom schuldig nalatigheid kan beëindigen. Dit is belangrijk, want in 2016 was er een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep en daarop volgde een omvangrijke en complexe hersteloperatie. Deze leden hebben een aantal vragen en opmerkingen bij dit wetsvoorstel.

De leden van de **CDA-fractie** hebben geen vragen en/of opmerkingen bij het voorliggende wetsvoorstel.

De leden van de **SP-fractie** hebben kennisgenomen van de wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet financiering sociale verzekeringen en de Invorderingswet 1990 in verband met het afschaffen van de mogelijkheid om schuldig nalatig te verklaren bij het niet of niet geheel betalen van de premie voor de volksverzekeringen. Deze leden steunen de richting van deze wet waar deze meer ruimte tot correctie van fouten geeft en mensen minder afstraft voor onbedoelde fouten in het heden die grote – en vaak niet voorziene – gevolgen hebben in de toekomst.

De leden van de **PvdA-fractie** hebben instemmend kennisgenomen van het wetsvoorstel en hebben nog enkele vragen en opmerkingen. Deze leden lezen dat problemen met de gegevenslevering tussen de Belastingdienst en de Sociale Verzekeringsbank (SVB) de directe aanleiding vormen voor het wetsvoorstel. Zij vragen of de regering het met hen eens is dat het op zichzelf onrechtvaardig is dat als mensen wegens schulden de AOW-premie niet (volledig) kunnen voldoen, zij gedurende hun hele pensioen gekort worden op hun AOW. Zij vragen of er andere volksverzekeringen zijn waarbij het niet betalen van de premie langdurige gevolgen heeft.

De leden van de **GroenLinks-fractie** hebben het wetsvoorstel met interesse gelezen. Deze leden zijn enthousiast over het wetsvoorstel en hebben nog een paar vragen.

2. Probleemanalyse

De leden van de **VVD-fractie** lezen over het «dynamisch monitoren». Verwacht de regering dat na de wijzigingen in het proces van schuldig nalatig verklaren extra inzet (fte) nodig is om dit te kunnen realiseren?

Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie of de regering inzichtelijk kan maken bij welk deel van de populatie die schuldig nalatig is verklaard een korting van de AOW-opbouw hoger heeft uitgepakt dan de oorspronkelijke premieschuld. Kan de regering alle onderzochte alternatieven om het proces van schuldig nalatig verklaren te vereenvoudigen inzichtelijk maken en daarbij aangeven waarom niet is gekozen voor dit alternatief?

Omdat de leden van de **D66-fractie** zich herkennen in de probleem-analyse zoals de regering die schetst in paragraaf 2 van de memorie van toelichting, vragen deze leden naar vergelijkbare problematiek bij andere regelingen. Concreet vragen deze leden naar de stappen die de regering zet om te voorkomen dat pas actie wordt ondernomen na een rechterlijke uitspraak als wetgeving tot onwenselijke effecten blijkt te leiden, ook rond andere sociale zekerheidsregelingen dan de AOW.

De vereenvoudiging van het beleid rondom schuldig nalatigheid voor zowel de burger als de uitvoering kan op steun rekenen van de leden van de D66-fractie. Deze leden vragen naar oninbare premieschulden en oninbare belastingschulden. Met hoeveel oninbare schulden heeft de Belastingdienst nu nog jaarlijks te maken en is er een schatting

beschikbaar van de groei van het aantal oninbare schulden als ook AOW-premieschulden door de belastingdienst geïnd worden, vragen deze leden. Voorts vragen zij of de Belastingdienst een eventuele premieschuld kan inhouden op de uit te betalen AOW-uitkering en hoe in dat geval geborgd wordt dat iemand niet onder het bestaansminimum kan zakken.

3. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

De leden van de **VVD-fractie** vragen zich af hoe de regering gaat waarborgen dat er voldoende inzet blijft om belasting- en premieschulden in te vorderen. Om het draagvlak onder het opbouw karakter van de AOW te behouden is het volgens deze leden noodzakelijk dat deze invordering als reëel risico wordt ervaren door premieplichtigen. Hoe wordt dit door de regering geborgd?

De leden van de VVD-fractie vragen verduidelijking over de nieuwe opzet ten opzichte van de oude opzet. Wat wordt de status van de reeds opgebouwde schuld in het nieuwe proces en wat gebeurt er met de reeds ingetreden gevolgen van de opgebouwde schuld conform de regels van het oude proces?

De leden van de VVD-fractie vragen hoe in de nieuwe situatie wordt omgegaan met gevallen waarin het niet betalen van de AOW-premie reeds lange tijd geleden is en invordering tot op dat moment niet geslaagd is. Staakt op een gegeven moment de invordering van de Belastingdienst? Zo ja, welk effect heeft een premieschuld van langere tijd geleden op het moment dat een AOW-gerechtigde lang nadien alsnog de uitkering aanvraagt?

De leden van de **SP-fractie** vragen zich af wat er zal gebeuren voor diegenen die al negatief geraakt zijn door de huidige systematiek. Daarnaast zouden deze leden graag de mogelijkheid tot maatwerk zien en heldere communicatie over een loket met echte personen waar zowel fysiek als via de telefoon mee gesproken kan worden om persoonlijke situaties voor te leggen, te assisteren en maatwerk te leveren. Het kan namelijk iedereen overkomen dat er in het leven dingen gebeuren die je niet had voorzien en waar je moeilijk mee om kunt gaan, dat je klemt komt te zitten tussen verschillende instanties, dat er bijvoorbeeld correspondentie wordt gemist of dat deze niet begrepen wordt. Kan dit in het voorstel worden opgenomen en hoe zal dit loket worden ingericht?

De leden van de **PvdA-fractie** vragen hoe groot de regering de kans acht dat gepensioneerden die tussen 2020 en 2023 gekort zijn op hun AOW naar aanleiding van een SN-besluit gelijk krijgen indien er een juridische procedure wordt gestart wegens ongelijke behandeling? Heeft de regering overwogen om deze groep met terugwerkende kracht niet te korten?

De leden van de **GroenLinks-fractie** vragen de regering om te bevestigen dat de SN-korting voor AOW-gerechtigden die daar nu al mee te maken hebben zal komen te vervallen. Daarnaast zijn deze leden benieuwd naar hoe in de toekomst omgegaan zal worden met mensen die in Nederland ingeschreven blijven, maar in werkelijkheid in het buitenland aan het werk gaan. Krijgt de Belastingdienst meer mogelijkheden om deze vorm van ontduiking van de AOW-premie tegen te gaan? Of verwacht de regering dat dit niet nodig zal zijn en dat het wegvallen van de sanctie niet per se zal leiden tot een toename van premie-ontduiking?

4. Overgangssituatie

De leden van de **VVD-fractie** lezen dat reeds toegepaste kortingen op AOW-uitkeringen tot aan de inwerkingtredingsdatum van de wetswijziging in stand blijven, maar daarna komen te vervallen. Wat gebeurt er met gevallen waarin de cumulatieve toegepaste korting tot op het moment van inwerkingtreding onvoldoende is om de niet afgedragen premies te dekken?

5. Ontvangen commentaren

6. Financiële paragraaf

De leden van de **VVD-fractie** vragen zich af hoe het geschatte structurele budgettaire effect van 3,3 miljoen is opgebouwd en hoe dit zich verhoudt tot het hogere, incidentele bedrag voor het eerste jaar van 7,1 miljoen. Kan de regering tevens inzichtelijk maken wat de totale budgettaire effecten van de wetswijziging zijn tot het jaar waarin het structurele budgettaire effect bereikt wordt en wanneer dit het geval is? Daarnaast vragen deze leden zich af waar de dekking zit voor de verhoogde AOW-uitgaven.

De leden van de **D66-fractie** begrijpen dat de uitkering van mensen die in het verleden schuldig nalatig zijn verklaard niet langer wordt gekort. Wel vragen deze leden of de niet-betaalde premie alsnog wordt ingehouden op de uit te betalen AOW indien deze persoon een aanvullende pensioenvoorziening heeft en hoe wordt geborgd dat AOW-ontvangers niet onder het bestaansminimum zakken. Voorts vragen deze leden of dit is meegenomen in de verwachting dat de AOW-uitgaven structureel € 3,3 miljoen hoger zullen uitvallen. Deze leden lezen dat «een grotere kans» bestaat dat de aanslag, inclusief premieschuld, alsnog geïncasseerd wordt. Daarbij vragen zij naar de spreiding van terugbetaling van een eventuele premieschuld over de tijd om te voorkomen dat iemands inkomen op één moment fors zou teruglopen.

7. Regeldruk

II. Artikelsgewijs

De voorzitter van de commissie,
Kuzu

De adjunct-griffier van de commissie,
Meester-Schaap